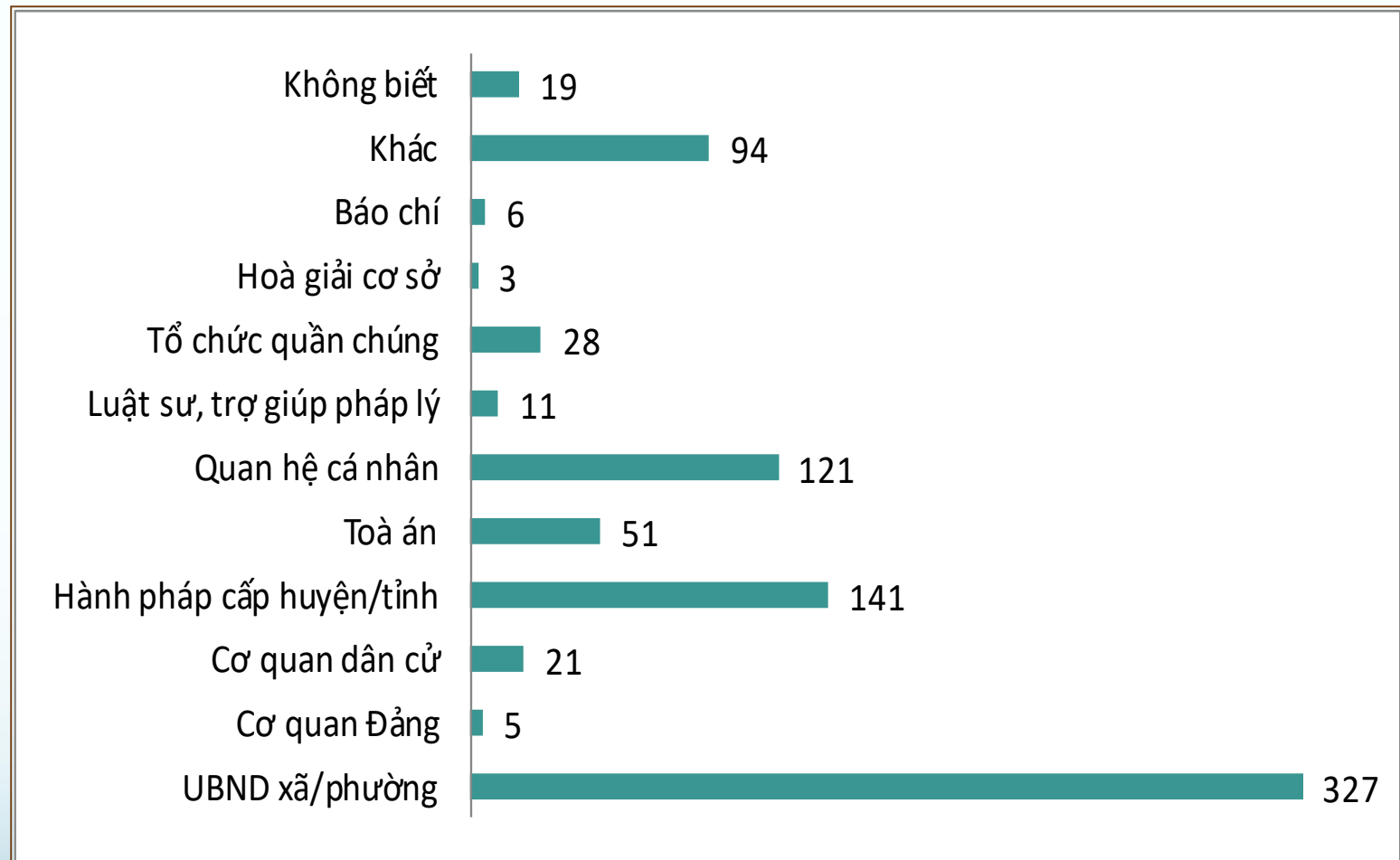

**CẢI CÁCH CÔNG TÁC
HÀNH CHÍNH TẠI TOÀ ÁN**
đề xuất sửa đổi
Luật Tổ chức Tòa án nhân dân

Nguyễn Hưng Quang
VPLS NHQuang & Cộng sự

Cơ chế giải quyết tranh chấp - khảo sát Chỉ số công lý 2012

Cơ quan/tổ chức/cá nhân

Tổng số tranh chấp đã yêu cầu các cơ quan/tổ chức/cá nhân hỗ trợ giải quyết

Khái quát công tác tiếp nhận đơn khởi kiện

Theo BLTTDS và Nghị quyết số 02/2006/HĐTP thì thủ tục khái quát như sau:

- **Tòa án** chỉ chấp nhận khi đơn khởi kiện được làm bằng văn bản và gồm có các **nội dung được quy định tại Điều 164 BLTTDS**.
  - Tòa án phải có **Sổ nhận đơn** để ghi ngày tháng năm nhận đơn của đương sự làm căn cứ xác định ngày khởi kiện và thời hiệu khởi kiện.
  - Sau khi nhận đơn khởi kiện, **Toà án** phải cấp **Giấy nhận đơn khởi kiện** cho người khởi kiện, nếu Tòa án nhận đơn khởi kiện gửi qua đường bưu điện, thì **Toà án** gửi giấy báo nhận đơn khởi kiện để thông báo cho người khởi kiện biết.
  - Trong thời hạn **5 ngày làm việc**, kể từ ngày nhận đơn khởi kiện, **Thẩm phán** được phân công xem xét đơn khởi kiện phải có một trong các quyết định (thụ lý, trả lại đơn kiện hay chuyển đơn kiện).
- *Luật Tổ chức toà án nhân dân không đề cập đến vấn đề này. Có nên bổ sung các nguyên tắc về công tác hành chính tư pháp hay công tác hành chính tại toà án vào dự thảo Luật?*

Công tác hành chính tư pháp

Mô hình 1: Thẩm phán được phân công trực tiếp nhận đơn theo tuần (toà chuyên trách). Thẩm phán tự nghiên cứu đơn và trả lời về vụ án có được thụ lý hay không.

Lãnh đạo sẽ chỉ theo dõi sau khi vụ án được thụ lý

Mô hình 2: Thư ký toà chuyên trách nhận đơn, Thẩm phán thì được phân công theo tuần. Thư ký nghiên cứu đơn, rà soát các điều kiện tiếp nhận và chuyển cho Thẩm phán trả lời về vụ án có được thụ lý hay không?

Lãnh đạo sẽ chỉ theo dõi sau khi vụ án được thụ lý

Mô hình 3: Toà án có bộ phận chuyên tiếp nhận đơn (bộ phận Hành chính Tư pháp). Bộ phận này tiếp nhận đơn, hướng dẫn người dân về hồ sơ khởi kiện, nội dung đơn kiện, thủ tục tố tụng...

Lãnh đạo theo dõi ngay từ đầu

Khái quát những nỗ lực cải cách công tác tiếp nhận đơn khởi kiện

- “Thực hiện Chiến lược Cải cách tư pháp đến năm 2020 phù hợp với quá trình đổi mới công tác lập pháp và chương trình cải cách hành chính” (Nghị quyết 49/NQ-TW).
- “Nghiên cứu, từng bước thực hiện đổi mới thủ tục hành chính tư pháp tại Toà án theo hướng công khai, đơn giản, thuận tiện để người dân dễ dàng thực hiện quyền khởi kiện của họ trước Toà án, người dân khởi kiện ở một Toà án, Toà án có trách nhiệm xác định thẩm quyền giải quyết thuộc cơ quan nào để chuyển hồ sơ và thông báo cho người khởi kiện biết; công khai hoá thủ tục tiếp cận hồ sơ, cung cấp tài liệu, thông tin, trích lục bản án, quyết định của Toà án theo quy định của pháp luật” (TANDTC 2005)
- TAND Tp. Hà Nội thực hiện mô hình “tổ hành chính tư pháp” từ năm 1998 và chấm dứt vào 2003 (không thành công).
- TAND Tp. Hồ Chí Minh thực hiện mô hình “tổ hành chính tư pháp” từ năm 1997 và hoạt động có hiệu quả cho đến nay.
- TAND tỉnh Bình Dương thì chuẩn hoá toàn bộ các quy trình thụ lý, áp dụng phương pháp đánh giá ISO 9001;2000.
- 3 toà thí điểm của Dự án JUDGE: TAND tỉnh Vĩnh Long, TAND tỉnh Thừa Thiên Huế và TAND tỉnh Hưng Yên

Mô hình bộ phận hành chính tư pháp

- Mô hình bộ phận hành chính tư pháp nên tổ chức theo mô hình “một cửa” mà các cơ quan hành chính của Việt Nam đang triển khai áp dụng trên toàn quốc chịu trách nhiệm những công việc về tiếp nhận đơn, trình lãnh đạo, cấp bản án sao, trích lục, thực hiện chức năng tổng hợp...
- ***Ưu điểm của mô hình “Một cửa”***: (i) Tiếp nhận hồ sơ khởi kiện, khiếu nại và trả kết quả tập trung tại bộ phận hành chính tư pháp của tòa án; (ii) Lưu trữ, cấp và trích sao bản án có hệ thống; (iii) Quản lý hồ sơ vụ án từ khâu đầu vào đến đầu ra, dễ dàng thực hiện việc thống kê, theo dõi, báo cáo số lượng án thụ lý.

Khả năng tiếp cận công lý của người dân ở mô hình hành chính tư pháp

- Mọi người đều bình đẳng khi nộp khởi kiện và được xử lý bởi một quy trình rõ ràng, công khai và có trách nhiệm giải trình giữa các nhà nước với công dân và giữa các bộ phận, cơ quan nhà nước với nhau.
- Người dân được thuận tiện trong việc nộp đơn tại bộ phận hành chính tư pháp thay vì là tìm gặp thẩm phán, thư ký toà hay lãnh đạo toà án để đơn kiện của mình được chấp thuận.
- Hạn chế việc từ chối tiếp nhận hồ sơ khởi kiện của công dân không theo các quy định của pháp luật và không bị giám sát, kiểm soát bởi các lãnh đạo toà án.
- Hạn chế khả năng tham nhũng xảy ra đối với người dân để hồ sơ khởi kiện của họ được thụ lý.

Khả năng tiếp cận công lý của người dân ở mô hình hành chính tư pháp

- Cơ chế cấp giấy biên nhận, giấy hẹn và tài liệu hoá các hoạt động hành chính sẽ bảo đảm được quyền khởi kiện của người dân, như không bị quá thời hiệu hay thất lạc hồ sơ, giấy tờ của vụ án.
- Mô hình hành chính tư pháp cải cách tại các toà thí điểm (Vĩnh Long, Thừa Thiên Huế) cho thấy đã giảm được số lần mà người dân phải tới toà án để thực hiện được việc nộp đơn khởi kiện, khiếu nại hay xin sao bản án.
- Mô hình này cũng đã tác động tạo nên thái độ và hành vi “*phục vụ nhân dân*” của toà án và thẩm phán.

Khả năng tác động vào độc lập tư pháp và chất lượng hoạt động tư pháp

- Mô hình “một cửa” sẽ tách bạch công việc hành chính ra khỏi công việc xét xử.
- Chánh án chịu trách nhiệm trực tiếp phân công án cho thẩm phán xét xử đảm bảo trách nhiệm quản lý tư pháp của Chánh án;
- Hạn chế được các Thẩm phán chỉ lựa chọn xét xử những vụ án có lợi cho mình.
- Phát hành bản án kịp thời, nâng cấp năng lực lưu trữ bản án lâu dài và ghi âm lại phiên tòa sẽ tác động vào trách nhiệm công tác của Thẩm phán, chất lượng của hoạt động xét xử.
- Công khai thông tin sẽ làm cho người dân cảm thấy tin tưởng vào tính minh bạch, công khai và chuyên nghiệp của hoạt động toà án

Khả năng thay đổi thái độ phục vụ và áp dụng trên toàn quốc

- ✓ Thủ tục giải quyết hồ sơ nhanh chóng bởi tính chuyên nghiệp của bộ phận hành chính
- ✓ Thẩm phán và cán bộ toà án hiểu được trách nhiệm khi bị áp lực về thời hạn của phiếu hẹn, giấy biên nhận hay bị giám sát bởi Lãnh đạo Tòa án
- ✓ Mô hình bộ phận hành chính tư pháp có thể thực hiện ở các tòa án với quy mô khối lượng xét xử khác nhau và với các địa bàn có điều kiện kinh tế, xã hội khác nhau.
- ✓ Chia sẻ áp lực công việc cho việc xét xử của các Thẩm phán
- ✓ Mô hình bộ phận hành chính tư pháp sẽ không làm phát sinh thêm biên chế, chi phí về trang thiết bị.
- ✓ Đánh giá hiệu quả hoạt động của mô hình “một cửa” bằng chi phí tuân thủ, các tòa án áp dụng mô hình này đều giảm được đáng kể chi phí tuân thủ cho người dân và tòa án (từ 50-70%)

Một số vấn đề cần lưu ý khi áp dụng mô hình “một cửa”

- Mỗi quan hệ công tác ngay trong nội bộ Tòa án giữa bộ phận “một cửa” (bộ phận hành chính tư pháp) với các bộ phận chuyên môn, Tòa chuyên trách cần được xây dựng rõ ràng. Ví dụ như quyết định thụ lý đơn khởi kiện sẽ do Thẩm phán tại bộ phận “một cửa” hay Thẩm phán được phân công giải quyết vụ án quyết định?
- Cán bộ chuyên trách có kinh nghiệm tại bộ phận “một cửa”.
- Áp dụng mô hình “một cửa” sẽ làm gia tăng áp lực về thời gian cho Thẩm phán trong việc giải quyết vụ án.
- Bộ phận “một cửa” liệu có trở thành một “phễu lọc” để hạn chế các đơn khởi kiện gửi Tòa án.

CHÂN THÀNH CẢM ƠN QUÝ VỊ